

Unge med særlige behov for vejledning/særlig vejledningsindsats

Projekt 2.1.a. og 2.1.b

Lov om vejledning (LBK 770)

- ”Vejledningen skal i særlig grad målrettes **unge med særlige behov for vejledning** om valg af uddannelse og erhverv”
- Vejledningens indhold, tilrettelæggelse og tidsmæssige placering afpasses efter den enkeltes behov ”med vægt på unge, der **på grund af personlige forudsætninger, fysiske eller psykiske funktionsnedsettelse, etnisk baggrund eller andre forhold**, har et særligt behov for vejledning”

En logisk tilgang

- man udarbejder en præcis definition af, hvad der forstås ved særlige behov for vejledning eller hvem (hvilke grupper), der antages at have særlige behov for vejledning
- derefter udformer man en metode til at identificere de unge med særlige behov for vejledning
- endelig sætter man tilpassede vejledningsstrategier og –metoder ind over de identificerede, gerne placeret i forskellige målgrupper

Behov for vejledning er ikke stationært!!

- Tankegangen om, at man målrationelt kan starte med at identificere unge som bærer af et vejledningsbehov og derefter sætte ind med passende vejledning strider imod, at vejledningsbehovet kan være midlertidigt og kontekstafhængigt!
- Litteraturen peger på, at vejlederne i identifikationen snarere end ”risikofaktorer” skal bruge ”deres subjektive professionelle dømmekraft”

UU-ers kategorier for ”risikogrupper bekymringsunge, fokuselever”

- Institutionelt/samfundsmæssigt perspektiv
(f.eks. deltager i specialundervisning)
- Individperspektiv (f.eks. psykiske problemer)
- Familieperspektiv (f.eks. svag familiebaggrund)
- Behovsperspektiv (f.eks. behov for rollemodeller)
- Blandingsperspektiv

Mangfoldige metoder til identificering

- Tværfaglig gennemgang af elever ud fra spotningsskema
 - Klasselærer og vejleder gennemgår screeningsskema – er der indikatorer (erfaring)
 - En pædagogisk tilgang gennem uddannelsesbogen
 - Dagligt kendskab
 - Samarbejde med AKT mm.
-
- Elevprofilskema udskolingskema

”Behov for særlig eller udvidet vejledning”?

- Udtrykket ville fjerne en mulig illusion om, at man ”en gang for alle” kunne foretage en identifikation og få udpeget de unge, der skal vejledes
- Forskningen på området siger, at dels er særlige behov forandrelige, dels er de ikke mono-kausale, men måske et udtryk for sammenfald af risikofaktorer, og de behøver ikke at være synlige i andet end lige netop, at man har et særligt behov for vejledning om valg af uddannelse og erhverv.
- Kunne mindske risikoen for en etikettering, der kan medvirke til at konstruere den unge som problembærer, frem for at se på ressourcer og kontekst

Lov om vejledning LBK 630 og BEK 704 (30.06.08)

VIDENCENTER FOR
UDDANNELSES- OG
ERHVERVSVEJLEDNING

- § 3. Stk. 2. Vejledningen skal **differentieres** i omfang, aktiviteter og redskaber så den i særlig grad målrettes unge, **som uden en særlig vejledningsindsats har eller vil få vanskeligheder ved at vælge, påbegynde eller gennemføre en uddannelse eller vælge et erhverv.** (BEK 704)
- Stk. 3. En særlig vejledningsindsats efter stk. 2 iværksættes på baggrund af en **vurdering af den unges forhold og forudsætninger**, herunder psykiske eller fysiske funktionsnedsettelses, utilstrækkelige skolekulturer, uregelmæssigt fremmøde, misbrug af rusmidler, isolation eller anden adfærd, der udspringer af faglige, personlige og/eller sociale forhold. (BEK 704)

Mål for vejledningen (LBK 630)

VIDENCENTER FOR
UDDANNELSES- OG
ERHVERVSVEJLEDNING

- **§ 1. Stk. 4** Vejledningen skal bidrage til, at **frafald fra og omvalg** i uddannelserne **begrænses** mest muligt, og at den enkelte elev eller studerende fuldfører den valgte uddannelse med størst muligt fagligt og personligt udbytte. Vejledningen skal desuden understøtte elevens eller den studerendes evne til at **træffe de valg**, som indgår i den enkelte uddannelse.
- **§ 12. Stk. 2** Vurderer en uddannelsesinstitution, at der er en **risiko for, at en elev eller en studerende afbryder** et uddannelsesforløb, skal institutionen tilbyde eleven eller den studerende en **individuel vejledningssamtale** (LBK 630)

Eksempel på risiko for afbrud: Fravær

Problemstillingerne omkring fravær rummer flere temaer i relation til vejledning:

- Særlig vejledningsindsats
- Intern organisation
- Opgaver for af ledelse/administration
- Opgaver for kontaktlærere
- Opgaver for vejledere

Hvordan formidler vejlederne til lærerne?

Eksempel fra gennemførelsesvejledning på TS:

- Unge med fravær vurderes som havende behov for **særlig vejledning** i forhold til at kvalificere deres valg, få øget selvindsigt og større afklaring. Det kan være med henblik på **fastholdelse** og nedsættelse af fravær eller evt. **støtte til skift** til produktionsskole, VUC, hf eller andet, de kan trives med.

Opfølgning på fravær optager meget vejledernes tid, samtidig med at mål og effekter er uklare

- ”Fraværs-samtalerne” kan have indhold gående fra
- oplysninger om/indskærpelse af konsekvenserne af fraværet via
 - undersøgelse af, om der er ligger særlige forhold til grund for fraværet og evt. iværksættelse af støtte til ændring af disse til
 - vejledning om udslusning/skift af uddannelse.
 - ❖ Ny indsats: gruppevejledning!

Resultater

Vejledningens fokus ændrede sig i gruppevejledningen fra at være bagudrettet med fokus på ”hvorfør fravær?” til at blive mere fremadrettet :

- en fremadrettethed i forhold til **elevernes selvindsigt** og i den forbindelse overvejelser over, hvad **eleverne selv kunne gøre**
- men også en fremadrettethed i forhold til hvad **skolen kunne gøre** – f.eks. at give tilbud om gruppevejledning tidligere i fraværforløb

Resultater

- Der skal gives **tid** til, at eleverne kan reflektere over spørgsmålene, hvis det skal medføre, at de opnår selvindsigt omkring deres uddannelsesforløb
- Det er vigtigt, at det er **eleverne selv**, der finder løsninger på problemstillingen
- Nogle elever udtrykte tilfredshed med at lære andre elever at kende – mindre individualiseringspres

Resultater

- Forberedelse af og øvelse i gruppevejledning kræver tid – og det kræver tid at være forstående i forhold til elevernes perspektiv. Til gengæld giver det udbytte i dagligdagen at komme så tæt på hinandens perspektiver og metoder, som man gør, når man giver fælles vejledning
- ❖ Kan gruppevejledning ved tidligt fravær være en måde at screene til den individuelle vejledningssamtale? (§12, stk.2)

Resultater: Hvordan tænker eleverne om fravær?

VIDENCENTER FOR
UDDANNELSES- OG
ERHVERVSVEJLEDNING

- Eleverne bliver væk ved **problemer i undervisningen** i stedet for at tage problemerne op. Det kan give vejlederne et etisk dilemma at skulle håndtere, at eleverne samstemmende begrundet deres fravær med ”dårlig lærer”
- For eleverne er det **ok** med fravær, når det er planlagt (f.eks. juleindkøbstur)
- Det var først ved gruppevejledning efter stort fravær, at det gik op for nogle elever, hvad **konsekvenserne** var ved stort fravær – ex. at man ikke kunne gå til eksamen
- Fravær kan være grundet i mistrivsel – men er tilstedeværelse på den anden side udtryk for **trivsel**?

Tre spørgsmål til diskussion:

- Kræver det ændring af rutiner eller tænkemåder at arbejde med ”særlig vejledningsindsats” i stedet for særlige behov for vejledning?
- Hvad tænker I om fravær som indicium på nødvendigheden af særlig vejledningsindsats (også i folkeskolen)?
- Hvordan kunne en sådan indsats se ud?